

WOJEWODA ŚLĄSKI

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W CIESZYNIE

wpł.
dnia 28. 06. 2024

L. dz.

7418/24

Katowice, 19 czerwca 2024 r.

PSVI.431.1.19.2024

Egzemplarz nr 1

Pani
Lucyna Lanc-Kasperek

Zastępca Kierownika
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Cieszynie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszynie, ul. Skrajna 5, 43-400 Cieszyn, przeprowadzono kontrolę w trybie zwykłym. Kontrola była ujęta w planię kontroli zewnętrznych, na rok 2024, prowadzonych przez wydziały Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Organizację i tryb przeprowadzenia niniejszej kontroli określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477).

Kontrolę w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszynie, na podstawie upoważnień wydanych 22 marca 2024 r., przeprowadził zespół inspektorów Oddziału ds. Pieczy Zastępczej Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach: Iwona Sałata-Trombala – kierująca zespołem i Elżbieta Moskal.

Tematem kontroli była ocena realizacji wybranych zadań gminy wynikających z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

O terminie i zakresie planowanej kontroli, pismem z 23 marca 2024 r., znak: PSVI.431.1.19.2021, poinformowano Burmistrza Miasta Cieszyna oraz Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie; zawiadomienia wysłano w dniu ich podpisania, za pośrednictwem platformy e-PUAP.

Przed rozpoczęciem czynności kontrolnych dyrektorowi jednostki przedstawiono stosowne upoważnienia i dokonano wpisu do książki kontroli.

Czynności kontrolne w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszynie przeprowadzono w dniach 15-19 kwietnia 2024 r. Kontrola obejmowała okres od 1 lipca 2023 r. do ostatniego dnia czynności kontrolnych prowadzonych w jednostce kontrolowanej.

(Akta kontroli str. 1-17)

Użyte w wystąpieniu pokontrolnym skróty:

- ustawa – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.);
- MOPS, Ośrodek – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Cieszynie przy ulicy Skrajnej 5;
- Statut – Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie ujednolicony uchwałą nr XLIX/521/18 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 października 2018 r.;
- Regulamin Organizacyjny – Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wprowadzony zarządzeniem Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie nr 1010.27.2024 z dnia 2 kwietnia 2024 r.;
- Zastępca Kierownika – zastępca kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie;
- Asystent – asystent rodziny zatrudniony w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszynie;
- Zespół – Zespół ds. wspierania rodziny i pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie.

Ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym dokonano w oparciu o analizę udostępnionej dokumentacji, informacje uzyskane od Zastępcy Kierownika jednostki i koordynatora Zespołu ds. wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz asystentów rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszynie.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych, działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie, w zakresie objętym kontrolą, ocenia się pozytywnie.

Ustalenia stanowiące podstawę do oceny realizacji zadań gminy, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.

1. Uregulowania prawne jednostki wykonującej zadania własne gminy wynikające z ustawy.

1.1 statut, regulamin organizacyjny oraz upoważnienia/pełnomocnictwa kierownika jednostki w zakresie realizacji zadań ujętych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie jest budżetową jednostką organizacyjną Gminy Cieszyn, utworzoną celem realizacji własnych i zleconych gminie zadań z zakresu pomocy społecznej. Terenem działania Ośrodka jest obszar Gminy Cieszyn. Przedmiotem działalności MOPS są zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Działalnością Ośrodka kieruje kierownik, którego zatrudnia i zwalnia Burmistrz Miasta Cieszyna. W okresie objętym kontrolą, kierownikiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie była pani Smolarz, która pełniła tę funkcję do lutego bieżącego roku. W trakcie kontroli pełniącą obowiązki kierownika MOPS była pani Lucyna Lanc-Kasperek na podstawie Pełnomocnictwa Burmistrza Miasta Cieszyna nr OR-1.0052.48.2024 z dnia 28 lutego 2024 r.

(Akta kontroli str. 18-47)

1.2 spełnianie, przez osoby zatrudnione na stanowisku asystenta rodziny, wymogów określonych w art. 12 ust. 1 oraz art. 17 ust. 3 i 4 ustawy

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszynie, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym wyodrębniono Zespół ds. wspierania rodziny i pieczy zastępczej w którym pracują asystenci rodziny i jeden pracownik socjalny. Zespołem kieruje koordynator. Aktualnie na stanowisku asystenta rodziny, są zatrudnione cztery osoby, aktualnie jeden pracownik przebywa na urlopie macierzyńskim/rodzicielskim.

Analizie poddano cztery teczki/akt osobowych pracowników. W wyniku podjętych czynności ustalono, że asystenci rodziny:

- są zatrudnieni w oparciu o umowę o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy,
- posiadają wykształcenie zgodne z art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy,
- oświadczyli, że spełniają warunki określone w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ustawy – oświadczenia z dnia 17 kwietnia 2024 r.,
- zostali sprawdzeni w Rejestrze Sprawców Przepstępstw na Tle Seksualnym,
- spełniają warunki określone w art. 17 ust. 3-4 ustawy tzn. nie łączą pracy asystenta rodziny z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego i nie prowadzą postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę,
- każdy pracownik ma w swoim zakresie obowiązków zadania z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W trakcie analizy akt osobowych pracowników w dwóch przypadkach zauważono brak oświadczeń o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ustawy. Oświadczenia zostały uzupełnione w dniu 17 kwietnia 2024 r. i zostały przedłożone inspektorom do wglądu.

Ustalono również, że kierownictwo MOPS umożliwia asystentom rodziny szkolenia i podnoszenie kwalifikacji zawodowych. asystenci podnosili swoje kompetencje w zakresie pracy z dziećmi i rodziną poprzez uczestnictwo w różnych formach doskonalenia zawodowego, posiadają świadectwa i certyfikaty potwierdzające ukończenie kursów/szkoleń, m.in:

1. „Przeciwdziałanie przemocy domowej – strategie postępowania w obszarze pomocy i interwencji – procedura Niebieskiej Karty – w świetle nowych przepisów”;
2. „Asystent jako ważne ogniwo na rzecz ochrony dziecka przed przemocą – jak rozpoznać czy dziecko jest ofiarą”;
3. „Szybkie i skuteczne sposoby radzenia sobie ze stresem w środowisku pracy”;
4. „Screen media – korzyści czy zagrożenia dla rozwoju mózgu dziecka”;
5. „Studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie”;
6. „Praca z grupą metodą społeczności korekcyjnej”;
7. „Zagadnienia prawne z obszaru systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej z uwzględnieniem tematyki związanej z odebraniem dziecka z rodziny”;
8. „Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałania narkomanii”;
9. Zapobieganie szkodom powodowanym używaniem środków psychoaktywnych przez kobiety w ciąży, w szczególności piciem alkoholu”.

Ponadto jeden z pracowników został skierowany na szkolenie „Pedagogizacja rodziców w zakresie sposobów wzmacniania samoregulacji dziecka w wieku przedszkolnym” – szkolenie rozpoczęło się 22 marca 2024 r.

(Akta kontroli str. 48-52)

2. Realizacja wybranych zadań gminy określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie.

2.1 zapewnianie pomocy asystenta rodziny

Na terenie Miasta Cieszyna rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą skorzystać z pomocy asystenta rodziny. Po powzięciu przez Ośrodek informacji o problemach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie od: pracownika socjalnego współpracującego z rodziną, ze strony placówek/instytucji pracujących z rodziną, od osoby z sąsiedztwa lub za pośrednictwem zgłoszenia anonimowego, następuje nawiązanie kontaktu z rodziną. Kontakt z rodziną podejmuje pracownik socjalny zatrudniony w MOPS, który omawia z rodziną jej problemy i proponuje pomoc w przezwyciężeniu trudności i wsparcie asystenta rodziny. Jeśli rodzina wyrazi zgodę na objęcie wsparciem asystenta rodziny, pracownik socjalny zatrudniony w Zespole przeprowadza wywiad środowiskowy z rodziną, w trakcie którego dokonuje on analizy sytuacji rodziny, stwierdza występowanie problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz kieruje wniosek do Kierownika MOPS o przydzielenie asystenta rodziny. Przydzielenie asystenta rodziny przez Kierownika i pisemne powiadomienie rodziny. W gminie występują też sytuacje, w których sąd zobowiązuje rodzinę do współpracy z asystentem rodziny.

Wg oświadczenia Zastępcy Kierownika Ośrodka, w okresie objętym kontrolą, rozpatrywano 10 wniosków o przydzielenie rodzinie asystenta; 9 wniosków rozpatrzono pozytywnie (przydzielono asystenta), 1 wniosek nie został zrealizowany i dotyczył mieszkanki innego powiatu, która ma powrócić do swojego powiatu.

Asystenci pracują w zadaniowym czasie pracy i realizują swoje obowiązki w godzinach 7³⁰-18⁰⁰. Zakres czynności, obejmuje obowiązki asystenta określone w art. 15 ust. 1 pkt 1-19 ustawy. Częstotliwość kontaktów asystentów z rodziną, ich forma i czas trwania wynikają z sytuacji rodziny oraz jej problemów i potrzeb.

W okresie objętym kontrolą pracowało łącznie 4 asystentów, maksymalna liczba rodzin pod opieką jednego asystenta wynosiła nie więcej niż 15. Z analizy przedłożonej dokumentacji wynikało, że przydzielenie asystentowi kolejnej rodziny odbywa się wówczas, gdy możliwe jest spełnienie warunku określonego w art. 15 ust. 4 ustawy (nie więcej niż 15 rodzin pod opieką jednego asystenta). Asystent współpracuje z rodziną również w sytuacji, gdy dziecko przebywa poza domem pieczy zastępczej.

Aktualnie na terenie gminy opieką asystenta jest objętych łącznie 39 rodzin, których przebywało 71 dzieci. W rodzinach objętych wsparciem asystenta: troje dzieci przebywa w pieczy zastępczej.

Z uzyskanych informacji wynikało, że jeżeli rodzina, mimo wcześniejszych deklaracji, nie współpracuje z asystentem rodziny, wówczas sąd zobowiązuje ją do tej współpracy. Każdorazowo, gdy OPS poweźmie informację o kryzysie w rodzinie, kieruje do środowiska pracownika socjalnego, który przeprowadza wywiad środowiskowy oraz dokonuje analizy sytuacji; w sytuacji, gdy widzi zasadność wsparcia rodziny poprzez pracę asystenta, kieruje wniosek do dyrektora Ośrodka; o zaistniałym zdarzeniu jest informowany również sąd. Obecnie 34 rodziny współpracują z asystentem rodziny na postanowieniu sądu. Główne problemy, jakie występują w rodzinach, z którymi pracują asystenci, poza problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych są: uzależnienia rodziców od alkoholu/środków psychoaktywnych/narkotyków; problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego; choroby nowotworowe jednego z rodziców; choroba dziecka; problemy finansowe; niepełnosprawność intelektualna rodziców; choroby psychiczne; przemoc domowa.

(Akta kontroli str. 53-61)

Zarządzeniem Nr 1010.23.20218 z dnia 28 maja 2018 r. Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie zostały wprowadzone wzory dokumentów prowadzonych przez asystentów rodziny. Są to: Arkusz diagnozy/oceny sytuacji rodziny; formularz opisu sytuacji rodziny; Formularz zgody na współpracę z asystentem rodziny; Plan pracy z rodziną; Plan działań na rzecz rodziny; Karty czynności asystenta rodziny; Sprawozdania z pracy asystenta rodziny z rodziną oraz Ocena końcowa pracy asystenta rodziny z rodziną. W 2021 r. Zarządzeniem Nr 1010.27.2021 z dnia 9 lipca 2021 r. dodano Kartę monitoringu rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Współpraca asystenta z rodziną ustaje wówczas gdy, cele założone w planie pracy zostają osiągnięte, rodzina nie chce współpracować (zdarza się to często gdy rodzice są uzależnieni od środków psychoaktywnych), dzieci trafiają do pieczy zastępczej i sąd nie widzi zasadności dalszej pracy rodziny z asystentem lub dziecko przebywające w rodzinie osiąga pełnoletność.

W przypadku gdy rodzina nie chce współpracować z asystentem rodziny, a sąd rodzinny wzywa MOPS do podjęcia pracy z rodziną, opiekę nad rodziną przejmuje pracownik socjalny pracujący w Zespole ds. wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Pracownik ten odwiedza rodzinę lub w przypadku nieskutecznych prób spotkania z rodziną wysyła zaproszenie na spotkanie w Ośrodku.

(Akta kontroli str. 62-90)

2.2 zapewnianie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dostępu do specjalistycznego poradnictwa

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, będące w kryzysie emocjonalnym, doświadczające przemocy, zmagające się z życiowymi trudnościami mogą otrzymać pomoc i wsparcie na terenie miasta Cieszyna w instytucjach współpracujących z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Cieszynie. Na terenie miasta rodziny mogły skorzystać z nieodpłatnej pomocy psychologicznej, pomocy prawnej w ramach indywidualnych konsultacji, zajęć grup socjoterapeutycznych oraz grup terapii zajęciowej w Stowarzyszeniu Pomocy Wzajemnej „Być Razem”. Stowarzyszenie realizowało na zlecenie gminy zadanie pn. „Program wieloaspektowej pomocy psychologicznej i prawnej Rodzina w Centrum”. W ramach swojej działalności przy współpracy z gminą Cieszyn Stowarzyszenie prowadzi:

- Szkołę dla Rodziców;
- Projekt wsparcia dla dzieci, młodzieży i rodzin „Zawsze w Kontakcie”, współfinansowanego przez Fundację Drzewo i Jutro – grupy socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży od 9 do 18 roku życia, udzielano pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej osobom nastoletnim oraz ich rodzinom;
- Punkt ds. Narkomanii zapewniający pomoc psychologiczną i terapeutyczną dla osób eksperymentujących z narkotykami oraz ich rodzin;
- Dom Matki i Dziecka „Słonecznik” – zapewniał we współpracy z MOPS Cieszyn pomoc i schronienie bezdomnym mieszkankom z małoletnimi dziećmi, a także wsparcie specjalistyczne z coachem rodzicielskim, który w ramach zajęć uczył jak wykorzystywać swoje mocne strony w wychowaniu dziecka;
- Kolonie letnie oraz wypoczynek zimowy dla dzieci i młodzieży.

Rodziny dotknięte problemem przemocy mogą skorzystać z Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób Dotkniętych przemocą w Rodzinie w ramach współpracy gminy Cieszyn z powiatem cieszyńskim. W ośrodku osoby pokrzywdzone przemocą mogą oprócz schronienia otrzymać kompleksowe wsparcie psychologiczne i prawne. Podejmowane są też interwencje kryzysowe polegające na indywidualnych rozmowach z osobami, udzieleniu wsparcia, informowaniu o możliwościach działania oraz ustaleniu planu pracy.

Powyższe informacje o formach pomocy, z jakich może skorzystać osoba/rodzina będąca w kryzysie, są zamieszczone na stronie internetowej Ośrodka, a także w informatorze wydany przez MOPS Cieszyn.

W obecnym roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie rozpoczął realizację nowego zadania, polegającego na organizacji dla rodziców wywiadówek profilaktycznych on-line. Zaplanowano cykl 4 wywiadówek których tematyka została wybrana na podstawie ankiet skierowanych do rodziców przez Cieszyńską Radę Edukacyjną. Omawiane tematy to: problemy emocjonalno-społeczne nastolatków w tym depresja, lęk, sygnały ostrzegawcze w zachowaniu nastolatka; zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży; higiena i bezpieczeństwo cyfrowe; problemy wychowawcze w przedszkolu/szkole.

2.3 pomoc w opiece i wychowaniu dzieci przebywających w rodzinie

Wsparcie dla dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze zapewnia Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Powiatowy w Cieszynie które prowadzi na zlecenie gminy Cieszyn 6 placówek wsparcia dziennego. Placówki są przeznaczone dla dzieci młodzieży z utrudnioną socjalizacją, z zaburzeniami zachowania, mających trudności w nauce, wychowujących się w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Placówki mają charakter kompensujący, wyrównujący rozmaite deficyty u dzieci, promują zdrowy styl życia, prowadzą profilaktykę uzależnień. Pracownicy placówek w ramach wsparcia rodzin prowadzą również konsultacje dla rodziców, a także utrzymują kontakt ze szkołami. W okresach letnich i zimowych organizują czas wolny poprzez wyjazdy kolonijne i zimowiska, a także stacjonarne półkolonie, zawody sportowe i inne.

Gmina Cieszyn zlecała także organizacjom pozarządowym i parafiom organizację wypoczynku letniego i zimowego np. Klub STELA prowadził w czasie ferii zimowych treningi stacjonarne a w czasie wakacji obóz sportowy pn. „Wakacje z koszykówką”; Klub Sportowy MarioSport prowadził półkolonię zimową „Ferie na nartach i snowboardzie” dla 23 osób; ZHP Hufiec Ziemi Cieszyńskiej zorganizował Zimowisko na Hali Boraczej dla 16 osób oraz Harcerską Akcję Letnią dla 25 dzieci; parafie rzymskokatolickie w Cieszynie organizowały wypoczynek letni z programem profilaktycznym dla ok 90 osób; parafia ewangelicko-augsburska zorganizowała obóz parafialny w Niedzicy dla 19 osób; Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie zorganizowało półkolonie socjoterapeutyczne Wakacje w Kontakcie 2023 dla 34 dzieci i młodzieży; Stowarzyszenie Power Active prowadziło 2 obozy letnie dla 60 dzieci oraz półkolonie ze szkoleniem narciarskim Zima dla 23 osób.

Wsparciem dla dzieci i młodzieży w trakcie roku szkolnego są szkoły oferujące zajęcia pozalekcyjne dla uczniów, w szczególności zajęcia sportowo-rekreacyjne z elementami profilaktyki, zajęcia z profilaktyki wad postawy, zajęcia rozwijające zainteresowania m.in.: kształtujące umiejętność uczenia się, matematyczne, informatyczne, językowe, a także zajęcia w ramach kół zainteresowań. Część zajęć była prowadzona w ramach projektów unijnych oraz w ramach programu SKS. Cieszyńskie przedszkola organizowały poradnictwo poprzez ułatwienie dostępu do specjalistów: psychologa, logopedy, terapeuty pedagogicznego oraz kierowanie do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Szkoły podstawowe prowadzą konsultacje psychologiczne i pedagogiczne, a także logopedyczne. Zapewniają również dostęp do specjalistów: neurologopedy, surdologopedy i innych. Szkoły organizowały również warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach programów profilaktycznych.

W roku szkolnym pomoc i zajęcia dla dzieci organizuje również Cieszyński Ośrodek Kultury „Dom Narodowy”, biblioteka miejska oraz organizacje sportowe działające na terenie Cieszyna. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi organizował programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży, w tym programy rekomendowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, część z nich była przeznaczona także dla rodziców.

W ramach Programu „Archipelag Skarbów” przeprowadzono szkolenia on-line dla rodziców, które poruszały kwestie dotyczące budowania relacji z nastolatkiem, skutecznego oddziaływania wychowawczego i umiejętności dobrej komunikacji.

(Akta kontroli str. 91-106)

2.4 opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny

Na terenie Gminy Cieszyn są opracowywane i realizowane 3-letnie gminne programy wspierania rodziny. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest realizatorem i koordynatorem programu. Aktualnie realizowany jest „Gminny Program Wspierania Rodziny Miasta Cieszyna na lata 2022 – 2024” przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Cieszyna nr XXXIII/393/21 z dnia 28 października 2021 r. Jest on adresowany do wszystkich rodzin wychowujących dzieci, a w szczególności do przeżywających różnorodne trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi. Głównym celem Programu jest rozwijanie spójnego i kompleksowego systemu wsparcia rodzin w Cieszynie, pozwalającego na zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpiecznych warunków rozwoju i wychowania w środowisku rodzinnym.

3. Zadania asystenta rodziny

3.1 prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną/dokumentowanie pracy z rodziną

Ustalono, że asystent rodziny jest zobowiązany dokumentować pracę z rodziną i na jej rzecz zgodnie z obowiązującym w Ośrodku zarządzeniem.

W trakcie czynności kontrolnych analizie poddano 10 losowo wybranych teczek, w których asystenci dokumentują pracę z rodzinami. Ocenie poddano następujące obszary: informacje o rodzinie, w tym o liczbie dzieci, ewentualnie miejsce ich pobytu (placówka specjalistyczna, piecza zastępcza); główne przyczyny kryzysu w rodzinie, zasadność przydzielenia opieki asystenta (kto je zainicjował). Analizowano dokumentowanie pracy z rodziną oraz plan pracy z rodziną i okresowe oceny sytuacji rodziny w kontekście zgodności zapisów z art. 15 ust 1 pkt 1 i 15.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszynie, przyjęto jednolity sposób dokumentowania pracy z rodziną i na jej rzecz wg określonych wzorów. W teście każdej rodziny znajdują się: dokumenty poświadczające zasadność współpracy z asystentem rodziny (głównie są to postanowienia sądu), zgoda na współpracę rodziny z asystentem, decyzja kierownika Ośrodka o udzieleniu pomocy w postaci asystenta rodziny, plan pracy z rodziną którego integralną częścią jest plan działania na rzecz rodziny, okresowe oceny sytuacji rodziny (sporządzane z udziałem rodziny i pracownika socjalnego) oraz karty czynności asystenta rodziny, a także sprawozdania do sądu.

Zapisy w kartach czynności asystentów potwierdzają podejmowanie przez nich działań, których celem jest: pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych; motywowanie członków rodziny do poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej; motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych; wspieranie dzieci; współpraca, na rzecz rodziny, z jednostkami/podmiotami o których mowa w art. 15 ust 1. pkt 18-19. Każdy wpis w karcie czynności asystenta rodziny opatrzony jest datą i krótkim opisem działania lub zastanej sytuacji. Działania podejmowane przez asystenta zawsze wynikają ze zdiagnozowanych problemów lub są odpowiedzią na zastaną sytuację. Asystent udziela wsparcia rodzinie poprzez udzielanie informacji gdzie udać się po konkretną pomoc lub towarzyszy rodzinie w sytuacjach tego wymagających.

3.2 opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej opracowanie we współpracy z rodziną i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej

Każda rodzina objęta wsparciem asystenta rodziny w swojej dokumentacji posiadała plan pracy z rodziną, dokument był zgodny z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy. Integralną częścią dokumentu jest Plan działania na rzecz rodziny, w którym zaznaczono konkretne działania służące do realizacji celów zawartych w planie pracy z rodziną oraz terminy ich realizacji. Pod dokumentami rodzina składa swój podpis. W Plan pracy z rodziną asystent rodziny wpisuje cel główny oraz cele szczegółowe które dzieci na sfery: socjalną, psychologiczną w tym dotyczącą relacji w rodzinie, opiekuńczo-wychowawczą, aktywności społecznej i zawodową. Pod każdym planem znajdują się podpisy asystenta rodziny, rodziny i pracownika socjalnego.

3.3 dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Okresowa ocena sytuacji rodziny jest sporządzana raz na pół roku. W ocenie biorą udział: rodzina, asystent rodziny oraz inne osoby tj. koordynator Zespołu i pracownik socjalny. Pierwszą ocenę stanowi arkusz diagnozy rodziny/ocena sytuacji rodziny – jest to dokument stanowiący pierwszą ocenę i jest sporządzany do 3 miesięcy od objęcia rodziny pracą asystenta. Arkusz diagnozy stanowi podstawę do sporządzenia pierwszego planu pomocy rodzinie. Od sporządzenia tego dokumentu ocenę sytuacji rodziny przeprowadza się co pół roku.

W okresowej ocenie sytuacji rodziny asystent rodziny zaznacza które założone w ostatnim planie cele zostały zrealizowane a które nie zostały wykonane. Wyznacza się kolejne cele na okres pół roku. W ocenie asystent sporządza swoją opinie na temat pracy z daną rodziną. Asystenci starają się aby rodzina brała czynny udział w okresowej ocenie co potwierdzają podpisy na dokumentacji. Jeśli rodzina odmawia udziału w ocenie jest to odnotowane na dokumencie.

3.4 monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną

Asystent rodziny współpracuje z rodziną do momentu osiągnięcia wspólnie wyznaczonych celów, rezygnacji rodziny ze współpracy z asystentem rodziny, osiągnięcia pełnoletności przez dzieci pozostające w rodzinie, zmiany miejsca zamieszkania rodziny lub zakończenia współpracy postanowieniem sądu. Po zakończeniu współpracy z rodziną MOPS wysyła do rodziny pisemną informację o zakończeniu współpracy z asystentem. Monitoring rodziny następuje w sytuacji gdy współpraca rodziny z asystentem rodziny zakończyła się osiągnięciem wspólnie wyznaczonych celów. Asystent rodziny prowadzi monitoring rodziny w okresie od 3 do 6 miesięcy. Monitoring może odbywać się poprzez kontakty telefoniczne jak i poprzez wizyty asystenta/pracownika socjalnego Zespołu w miejscu zamieszkania rodziny. Asystent dokumentuje monitoring w Karcie monitoringu, a po zakończeniu procesu sporządza notatkę służbową.

W przypadku rezygnacji rodziny ze współpracy z asystentem rodziny, zwykle w przypadku umieszczenia dziecka/dzieci w pieczy zastępczej, pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do rodziny kontynuuje pracownik socjalny z Zespołu ds. wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

(Akta kontroli str. 106-137)

Uwagi i wnioski

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie prawidłowo realizuje zadania gminy w zakresie wspierania rodziny wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na terenie Cieszyna są opracowywane i realizowane 3-letnie programy wspierania rodziny. Ośrodek Pomocy Społecznej jest koordynatorem programu, monitoruje też jego realizację.

Na terenie Cieszyna rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zmagającym się z trudnościami życiowymi, uzależnieniami i przemocą pomoc oferuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy ze stowarzyszeniami działającymi na terenie miasta m.in.: Stowarzyszeniem Pomocy Wzajemnej „Być Razem”, Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, które prowadzą na zlecenie MOPS placówki wsparcia dziennego dla dzieci, Szkołę dla rodziców, zapewniają pomoc specjalistów.

Podczas kontroli inspektorzy zwrócili uwagę, na brak oświadczeń wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ustawy. Oświadczenia zostały uzupełnione w dniu 17 kwietnia 2024 r. i zostały przedłożone inspektorom do wglądu. Wszyscy asystenci rodziny spełniają ustawowe wymagania dotyczące pracy na tym stanowisku.

Praca asystenta jest organizowana zgodnie z art. 17 ustawy. Asystenci dokumentują pracę z rodziną i na jej rzecz zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy, w oparciu o przyjęte w Ośrodku dokumenty.

W toku czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości, w zakresie objętym kontrolą, w związku z tym odstępuje się od wydania zaleceń pokontrolnych.

Pouczenie

Na podstawie § 14 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477 z późn. zm.) Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie może wnieść umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, na zasadach określonych w art. 197d ust. 1-7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz.U. z 2024 r. poz.177 z późn. zm.).

Ww. zastrzeżenia należy wnieść na piśmie do dyrektora Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach na adres: Wydział Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko - Biała, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

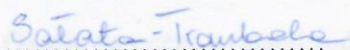
Niniejsze wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Egzemplarz nr 1 przekazano za potwierdzeniem odbioru Zastępcy Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie.

Egzemplarz nr 2 włączono do akt kontroli.

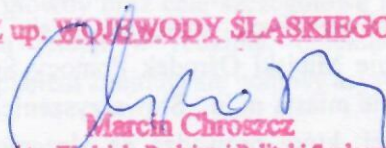
Zespół kontrolny:

Elżbieta Moskal
Inspektor wojewódzki

Iwona Sałata-Trombala
Inspektor wojewódzki

Z up. WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

Marcin Chroszcz
Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej